

1.1. Finanse publiczne – istota oraz związki z systemami emerytalnymi

Nawiązując do kluczowych zagadnień teoretycznych niniejszej pracy, poza kwestiami związanymi z istotą oraz rodzajami systemów emerytalnych, warto zatrzymać się także na próbie zdefiniowania finansów publicznych. Szczególnie ważne będzie tu także pokazanie związków między gospodarką finansową państwa, a działaniem różnego rodzaju systemów emerytalnych. Zagadnienie to wydaje się podstawą rozważań zawartych w kolejnych rozdziałach pracy.

Na wstępie należy zaznaczyć, że pojęcie finanse pochodzi ze średniowiecznej łaciny i wiąże się z rozwojem gospodarki pieniężnej. Finanse wywodzą się od słowa *finire* (kończyć), oznaczającego orzeczenie sądu kończące spory o zapłatę należności pieniężnych¹. Z czasem słowo to zaczęło także oznaczać samą należność. Pojęcie to przyjęto w większości języków świata. Współcześnie w języku potocznym zwrot ten oznacza środki pieniężne oraz posługiwanie się nimi².

Samo pojęcie finansów jest sformułowaniem bardzo ogólnym. Dzieje się tak, gdyż odnosi się do całego zakresu zagadnień. Wydaje się jednak, że finanse należy uznać przede wszystkim za gromadzenie oraz wydatkowanie zgromadzonych środków pieniężnych. Dlatego też kluczowym warunkiem związanym z tematyką finansów, jest występowanie pieniądza. W efekcie podstawowym obszarem zainteresowania finansów staje się gospodarka towarowo-pieniężna. W związku z tym finanse można definiować w najogólniejszy sposób jako wszelkie zjawiska powiązane z gromadzeniem i wydawaniem środków pieniężnych, a także całą otoczkę instytucjonalną tego procesu³.

Finanse rozumiane w wyżej wspomniany sposób dotyczą zarówno państwa, jak i jednostek samorządowych, przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych, czy też gospodarstw konsumenckich. Dlatego też należy zaznaczyć, że przepływ środków pieniężnych jest uzależniony przede wszystkim od podmiotu dysponującego tymi środkami. W związku z tym finanse dzieli się najczęściej na finanse publiczne i finanse prywatne⁴.

¹ N. Gajl, *Finanse i prawo finansowe*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 11.

² E. Chojna-Duch, *Polskie prawo finansowe. Finanse publiczne*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2006, s. 15.

³ C. Kosikowski, E. Ruskowski (red.), *Finanse publiczne i prawo finansowe*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2003, s. 19.

⁴ E. Jarocka, *Finanse Przedsiębiorstw Systemu Bankowego Budżetowego Ubezpieczeń*, Wyd. Difin, Warszawa 2009, s. 11.

Nasz e-mail: prace@edutalent.pl

Nasz telefon: 534-020-558

Rzecz jasna w kontekście niniejszej pracy, kluczowym elementem są finanse publiczne. Można je zdefiniować jako gromadzenie i wydatkowanie środków pieniężnych przez budżet państwa i budżety samorządowe. Oprócz tego do finansów publicznych zalicza się także środki pochodzące z ubezpieczeń społecznych (jeśli w danym kraju występuje państwowy system ubezpieczeń społecznych) oraz z działalności poszczególnych instytucji publicznych.

Nawiązując do tematyki związanej z finansami publicznymi należy zaznaczyć, że są one kategorią ekonomiczną o bardzo złożonym charakterze. Jest to efektem z tego, że wpływają one na tworzenie się różnorodnych skutków ekonomicznych i społecznych. Dlatego też często próby określenia istoty finansów publicznych budzą pewne kontrowersje (w nauce finansów, jak i w prawie finansowym). Jednak mimo tych kontrowersji, pojęcie finansów publicznych jest powszechnie stosowane⁵.

Odnosząc się do istoty finansów publicznych, należy także wspomnieć o kilku najczęściej wykorzystywanych definicjach tego pojęcia. W związku z tym warto zauważyć, że finanse publiczne określa się często jako formy i sposoby posługiwania się pieniądzem w celach publicznych. Inne definicje nawiązują z kolei do zjawisk i procesów pieniężnych związanych z działalnością państwa. Inny sposób definiowania finansów publicznych opisuje je jako pieniężną formę podziału dochodu narodowego⁶.

Wydaje się, że w związku z powyższym finanse publiczne uznać można w praktyce za układ nerwowy państwa. Wynika to z faktu, że są one zjawiskiem ekonomicznym powiązaniem ściśle z mechanizmem podziału dochodu narodowego. Podział ten dokonuje się za pomocą gromadzenia środków pieniężnych, a także ich późniejszego wydatkowania przez różnego rodzaju podmioty publiczne⁷.

W kontekście rozważań na temat istoty finansów publicznych, należy pamiętać także o dwóch najważniejszych aspektach, czyli prawie i polityce. W nawiązaniu do aspektu prawnego finanse publiczne są przede wszystkim związane ze środkami pieniężnymi znajdującymi się w legalnym obiegu (albo też papierami wartościowymi pełniącymi rolę środków do realizacji zaciągniętych zobowiązań). Przy okazji są one oczywiście własnością podmiotów publicznych bądź też znajdują się w ich posiadaniu⁸.

Drugi aspekt, czyli kontekście polityczny wiąże się przede wszystkim z faktem, że przy pomocy finansów publicznych państwo realizuje swoje władcze formy oddziaływania politycznego.

⁵ E. Chojna-Duch, Polskie... op.cit., s. 15.

⁶ Ibidem, s. 15-16.

⁷ M. Wójtowicz (red.), Prawo finansowe, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 1996, s. 15.

⁸ P.M. Gaudemet, J. Molinier, Finanse publiczne, PWE, Warszawa 2000, s. 21.

POMOC W PISANIU PRAC MAGISTERSKICH I LICENCJACKICH

Nasz e-mail: prace@edutalent.pl

Nasz telefon: 534-020-558

Należy także zaznaczyć, że właśnie w dziedzinie gospodarki finansowej przejawiają się często ściśle polityczne interesy rządu⁹.

⁹ Ibidem, s. 21.